

PRELATURA SV. KRIŽA IN OPUS DEI

22. februar 2020

SMERNICE ZA ZAŠČITO MLADOLETNIH IN RANLJIVIH ODRASLIH OSEB

Regionalni vikarji različnih okrožij Prelature so norme za preiskave v primerih obtožb o spolni zlorabi mladoletnikov, ki jih pripisujejo članom Prelature Opus Dei, določali od leta 2013 naprej; v skladu s smernicami Kongregacije za nauk vere, ki so zajete v pismu, datiranem 3. maja 2011, in z navedbami različnih škofovskih konferenc in zakonov vsake države.

Pred kratkim je papež Frančišek razglasil motuproprij *o zaščiti mladoletnikov in ljudi iz ranljivih skupin*, dne 26. marca 2019 (s sledečim zakonom za mesto Vatikan, št. CCXCVII, *o zaščiti mladoletnikov in ljudi iz ranljivih skupin*, vatikanske mestne države, 26. marca 2019, in *smernice za zaščito mladoletnikov in ljudi iz ranljivih skupin za vatikanski mestni vikariat* z dne 26. marca 2019), in motuproprij »*Vos estis lux mundi*«, 7. maja 2019, z namenom, da bi še bolj okrepil institucionalni in normativni okvir Cerkve ter da bi preprečil in se boril proti zlorabam mladoletnih in ranljivih odraslih oseb.

Glede na vsebino teh norm in na to, da v celoti spoštujem njen visoki namen, nagovarjam vse vernike Prelature s temi smernicami, v katerih so povzete navedbe in so prilagojene specifični pastoralni dejavnosti Prelature, določene s strani papeža.

I

Splošna načela

1. Ukrepi in postopki, ki jih vsebujejo te smernice, želijo prispevati k vzpostavitvi in ohranjanju okolja, ki bo spoštljivo in se bo zavedalo pravic in potreb mladoletnikov in ranljivih odraslih oseb, kar izključuje tveganje izkoriščanja, spolnih zlorab in trpinčenja v aktivnostih, ki se izvajajo v okviru Prelature.
2. Zato ta navodila naslavlja vse vernike Prelature, pa tudi ljudi, ki na tak ali drugačen način sodelujejo pri njenih pobudah apostolata in krščanskega izobraževanja.

3. V teh smernicah so vselej, ko narava zadeve tega ne preprečuje, ranljivi odrasli ljudje izenačeni z mladoletnimi, čeprav v določenih primerih to ni izrecno navedeno.
 - a) Z besedo »mladoletnik« označujemo vsako osebo, ki je mlajša od osemnajst let. Enako kot mladoletno osebo obravnavamo osebo, ki navadno nima uporabe razuma v popolni meri (prim. m. p. *Sacramentorum sanctitatis tutela*, art. 6 §1, 1°).
 - a) Z *ranljivo odraslo osebo* imamo v mislih, za namene tega protokola, katerokoli odraslo osebo, ki je bolna, ima telesno ali duševno pomanjkljivost ali ji je odvzeta osebna svoboda, zaradi česar ima stalno ali začasno omejeno zmožnost razumevanja ali želje, da se na katerikoli način upre napadu (prim. m. p. *Vos estis lux mundi*, art. 1 § 2 a, b).
4. Cilji in načela, ki bodo vodilo vsem normam in ukrepom za preprečevanje in boj proti zlorabam mladoletnikov in ranljivih odraslih oseb na področju Prelature, so:
 - a) Cilji:
 - Spodbujanje ozaveščenosti in spoštovanje pravic in potreb mladoletnikov in ranljivih odraslih oseb; in ustrezno usposabljanje za njihovo zaščito;
 - Preprečevanje kakršnekoli oblike nasilja, fizične ali duševne zlorabe, zanemarjanja, opustitve, trpinčenja ali izkoriščanja;
 - Ozaveščanje o obvezni prijavi zlorab pristojnim organom in sodelovanje z njimi pri dejavnostih, katerih cilj je preprečevanje ali boj proti njim;
 - Učinkovito preganjanje kakršnekoli oblike zlorabe ali trpinčenja mladoletnikov ali ranljivih odraslih oseb;
 - Žrtvam in njihovim družinam nuditi ustrezno pastoralno oskrbo ter po potrebi ustrezno zdravstveno, psihološko in pravno podporo;
 - b) Splošna načela ukrepanja:
 - Tistim, ki trdijo, da so bili žrtve, pa tudi njihovim družinam, je treba priznati pravico do tega, da se jih sprejme, posluša in se jim pomaga; in da se po ustrezni pravni poti obravnava njihove informacije in prijave;
 - Vpletenim je treba zagotoviti postopek v skladu s pravnimi normami (kan. 221 § 3 ZCP), pri čemer se spoštuje tako domnevo nedolžnosti kot tudi načela kazenske zakonitosti in sorazmernosti;
 - Takojšnji odvzem vseh zadolžitev in odstranitev osebe, obsojene zaradi zlorabe mladoletne ali druge ranljive odrasle osebe. Hkrati pa tej osebi ponuditi primerno podporo za njeno psihološko in duhovno rehabilitacijo, tudi z namenom njihove socialne reintegracije;
 - Narediti vse, kar je mogoče, da se ugled po krivem obtoženih rehabilitira.

5. Organi Prelature se morajo zavezati, da bodo s tistimi, ki trdijo, da so bili prizadeti, in z njihovimi družinami, ravnali dostojno in spoštljivo. Zlasti jih morajo:
 - a) Sprejeti, poslušati in jim pomagati, če je treba, tudi s pomočjo posebnih storitev;
 - b) Jim ponuditi duhovno oskrbo;
 - c) Jim ponuditi medicinsko, terapevtsko in psihološko pomoč, odvisno od primera.
6. Treba je paziti na podobo, zasebnost in zaupnost podatkov vseh vpletenih oseb.

II

Norme preprečevanja

7. Apostolske pobude s pastoralno oskrbo Prelature (prim. *Statuta*, št. 121), v katerih sodelujejo mladoletne osebe in odrasle osebe iz ranljivih skupin, morajo povzeti protokole dobre prakse in smernice za zaščito teh ljudi.
8. V skladu z 2. členom motuproprija *Vos estis lux mundi* je ustanovljen Urad koordinatorja za varstvo mladoletnikov z naslednjimi funkcijami in obveznostmi:
 - 1) Sprejeti prijavo ali informacijo katerekoli vrste – neposredno od domnevne žrtve ali od tretje osebe – v zvezi z ravnanji, ki so omenjena v teh smernicah. Glede vsega se izda potrdilo prijavitelju in, če je primerno, domnevni žrtvi.
 - 2) Zbrati vse podatke, ki so potrebni za identifikacijo obtoženega in morebitnih žrtev, pa tudi vse nadaljnje podatke, povezane s zatrjevanimi dejstvi in osebami, ki jih to zadeva.
 - 3) Osebo, ki je prijavila, in po potrebi tudi domnevno žrtev mora voditi skozi ustrezne postopke, tako po kanonični kot civilni poti.
 - 4) Od začetka pomagati domnevnim žrtvam s pozorno osebno podporo.
 - 5) V primeru ustne prijave je treba vnesti v zapisnik vse, kar je povedano – ta zapisnik mora biti podpisan s strani prijavitelja – in pisno je treba zabeležiti tudi vsa izvedena dejanja, za kar je potrebna prisotnost kanoničnega notarja.
 - 6) Zapisnik o prijavi in vseh izvedenih dejanjih je treba poslati regionalnemu vikarju, vse hitro in diskretno, pri čemer je treba pisno dokumentirati vse pošiljke (in datume), ki so bile poslane, o katerih se bo obvestilo prijavitelja.
 - 7) Ohraniti tajnost v skladu s kan. 1455 § 3 ZCP.
 - 8) Občasno obvestiti regionalnega vikarja o izvedenih dejavnostih.

9. Vsak regionalni vikar bo v okviru svojega okrožja imenoval koordinatorja za zaščito mladoletnikov in ranljivih odraslih oseb, vsaj enega namestnika koordinatorja, ki mu bo pomagal pri izvajanju teh smernic in ga po potrebi nadomestil, ter Svetovalni odbor, sestavljen iz najmanj petih ljudi. Koordinator bo spodbujal dejavnosti preprečevanja in usposabljanja za ravnanje z mladoletnimi in ranljivimi odraslimi osebami. Prav tako pa bo še prav posebej odgovoren za sprejemanje in pomoč ljudem, ki trdijo, da so bili žrtve izkoriščanja, spolne zlorabe ali trpinčenja, pa tudi njihovim družinam.
10. Pred imenovanjem oseb, ki bodo delale z mladoletnimi in ranljivimi odraslimi osebami v okviru apostolskih pobud s pastoralno oskrbo Prelature, četudi gre samo za občasno sodelovanje, je potrebno storiti naslednje:
- a) Ugotoviti primernost kandidatov za sodelovanje s temi ljudmi, in sicer s pomočjo ustrezne preiskave, hkrati pa preveriti tudi odsotnost kazenske evidence v skladu z veljavno zakonodajo;
 - b) Na najprimernejši način omogočiti ustrezno usposabljanje za prepoznavo, identificiranje in preprečevanje tveganj spolnega izkoriščanja ali zlorabe.

III

Pravila ravnanja

11. V apostolskih pobudah, ki vključujejo mladoletnike, je treba dati prednost njihovi zaščiti. Zato morajo med svojim delovanjem verniki Prelature in njihovi podporniki:
- biti preudarni in spoštljivi pri ravnanju z mladoletniki;
 - jim zagotoviti pozitivne referenčne modele;
 - vedno paziti na tiste, ki so v prisotnosti mladoletnih;
 - obvestiti odgovorne o morebitnem nevarnem vedenju, ki ga zaznajo;
 - spoštovati mladoletnikovo območje zaupnosti;
 - obvestiti starše ali skrbnike o dejavnostih, ki jih nameravajo izvesti, in način, kako to načrtujejo;
 - biti previdni pri komunikaciji z mladoletniki, tudi po telefonu in socialnih omrežjih;
 - izvajati dejavnosti v prostorih, primernih starosti in stopnji razvoja mladoletnikov, pri čemer je treba še posebej paziti, da zagotovimo, da mladoletniki, kolikor je to mogoče, ne vstopajo in se ne zadržujejo na krajih, ki so skriti očem ali brez nadzora;

- izogibati se kakršnemukoli neprimernemu ali nepotrebemu telesnemu in verbalnemu stiku, ki lahko privede do dvoumnosti (božanje, poljubi ali nepremišljeni in neupravičeni objemi oziroma takšni, ki si jih je mogoče napačno razlagati).
12. Članom Prelature in tistim, ki so sprejeti, da sodelujejo pri apostolskih pobudah Prelature, pri katerih sodelujejo mladoletniki ali druge ranljive odrasle osebe, je strogo prepovedano:
- katerakoli vrsta telesne kazni;
 - vzpostaviti preferenčni odnos s katerokoli osebo, za katero veljajo ta pravila;
 - pustiti, da se katerakoli od omenjenih oseb znajde v potencialno nevarni situaciji za njeno telesno in duševno varnost;
 - jih nagovarjati na napadalen način;
 - neprimerno ali spolno sugestivno ravnati ali pri tem sodelovati;
 - diskriminirati koga od ljudi, za katere veljajo ta pravila, ali skupino le-teh;
 - prositi koga od njih, naj ohrani skrivnost;
 - kateri od oseb, ki jih obravnavajo ta pravila, neposredno podariti darilo, ki diskriminira ostale v skupini;
 - voziti v vozilu eno od teh oseb brez spremstva kogarkoli drugega;
 - fotografirati ali snemati s kamero osebe, za katere veljajo ta pravila, brez pisnega soglasja staršev ali skrbnikov;
 - objavljati ali širiti prek interneta ali na socialnih omrežjih fotografije, na katerih je mogoče prepoznati osebo, za katero veljajo ta pravila, brez privolitve staršev ali skrbnikov;
 - obrniti se na katero od teh oseb, četudi po telefonu ali na socialnih omrežjih, brez privolitve staršev ali skrbnikov.
13. Kakršnokoli neprimerno ravnanje ali ustrahovanje, do katerega lahko pride s katero izmed oseb, za katere veljajo ta pravila, tudi če to dejanje ni posebej hudo, je treba nemudoma obravnavati, uravnoteženo, preudarno in previdno, in takoj obvestiti starše ali skrbnike.
14. Za sodelovanje mladoletnih ali drugih ranljivih odraslih oseb pri dejavnostih na pastoralnem področju Prelature je nujno treba pridobiti pisno soglasje staršev. Starši ali skrbniki morajo dobiti informacije o predlagani dejavnosti, kot tudi imena in kontaktne podatke odgovornih oseb. Pooblastila, ki vsebujejo zaupne podatke, je treba ustrezno hraniti.

IV

Prejem prijav

15. Tisti, ki trdijo, da so bili žrtve zlorab, o katerih je tukaj govor, kot tudi njihove družine, imajo pravico, da so sprejeti, da se jih posluša in dobijo pomoč. Regionalni vikar jih bo neposredno ali prek koordinatorja za zaščito mladoletnih poslušal, jim zagotovil, da bodo razmere obravnavali na način, ki ga določa zakon; pri čemer bo zagotovil, da sem jim bo ponudila ustrezna duhovna pomoč; in zaščitil njihovo podobo in zaupnost osebnih podatkov. Regionalni vikar bo lahko zaupal duhovno pomoč prizadetim družinam in njihovim sorodnikom kvalificiranemu duhovniku.
16. Tem osebam bodo na voljo tudi medicinska, psihološka in socialna pomoč ter pravne informacije.
17. Brez kršenja spovedne molčečnosti morajo verniki Prelature in ostali sodelavci, ki imajo informacije ali utemeljen sum, da bi utegnili biti mladoletna ali ranljiva oseba žrtev katerekoli tukaj omenjene zlorabe, o tem obvestiti regionalnega vikarja, neposredno ali prek koordinatorja za zaščito mladoletnih.
18. Če prijava ali sum nista očitno neutemeljena, bo regionalni vikar ločil domnevnega storilca od apostolskih dejavnosti Prelature za ves čas trajanja postopka, ki bo dokončno odločil o končnem izidu.
19. Razen če bi bila s tem kršena zaupnost duhovnega spremljanja ali zakramenta sprave ali če bi prišlo do drugih primerov, predvidenih v ZCP, kan. 1548 § 2, je treba obvestiti civilne oblasti v skladu z veljavnim civilnim in cerkvenim pravom o spolni zlorabi mladoletnikov, ki se zdijo verjetne.

Ta pravica in dolžnost bosta vedno spoštovani. V nobenem primeru ne bo nobenega poskusa odvrčanja domnevne žrtve ali njene družine od tega, da zadevo prijavi civilnim organom. Koordinator bo seznanil domnevno žrtev in njene starše ali skrbnike o tej pravici in dolžnosti ter jih spodbudil, da to tudi uveljavijo.

V primeru pisnega in utemeljenega nasprotovanja domnevne žrtve ali njenih zakonitih zastopnikov ali v primeru, da le-ti ne želijo pisno potrditi omenjenega nasprotovanja, bo regionalni vikar ravnal skladno z določbami civilnih predpisov. V vsakem primeru bo po tem, ko bo zaprosil za mnenje Svetovalni odbor, če bo menil, da je to potrebno za zaščito domnevne žrtve ali druge mladoletne osebe, obvestil civilne organe o prejeti prijavi in informacijah.

V

Obravnavna pritožb

20. Brez poseganja v preiskave, ki se izvajajo v civilnih postopkih, bo regionalni vikar v primerih, ki so v njegovi pristojnosti, z največjo skrbnostjo zaupal predhodno preiskavo v skladu s kanonom 1717 ZCP odgovornemu za pravosodje svojega okrožja ali pooblaščenцу, če pa to ne bo mogoče, bo sam osebno poskrbel za to.
21. Med preiskavo je treba med drugimi stvarmi, ki utegnejo biti pomembne, izvedeti čim več o ravnanju, zaradi katerega se izvaja preiskava, in okoliščinah, osebnih podatkih in starosti prizadetih ljudi, povzročeni škodi in morebitni vpletenosti zakramentalnega območja. Lahko se zberejo dokumenti, dokazi in pričevanja z različnih področij in okolij, kjer je delovala preiskovana oseba. Tisti, ki vodi preiskavo, tudi lahko uporabi izjave, pričevanja, dokumente in poročila strokovnjakov, ki so bili zbrani na civilnem področju, do katerih ima dostop, kot tudi do katerekoli razsodbe ali odločitve državnih sodišč glede preiskovanih dejstev. Tozadevno lahko regionalni vikar, če presodi, da je to preudarno, ustavi kanonični postopek med čakanjem na zaključek civilne preiskave.
22. V okviru predhodne preiskave si bomo prizadevali:
- a) za delovanje za dosego duhovnega in psihološkega okrevanja vsake vpletene osebe;
 - b) da se brez odlašanja in na način, ki je najustreznejši za vsak primer, zberejo izjave osebe, ki je predstavljena kot žrtev;
 - c) da se osebo, ki je predstavljena kot žrtev, ali njene zastopnike seznanijo z njenimi pravicami in z načini za njihovo uveljavljanje, vključno z možnostjo, da predložijo dokaze in zahteve za zaslišanje, neposredno ali prek posrednika;
 - d) da bodo te osebe, če tako zahtevajo, obveščene o zaključku preiskave in razvoju nadaljnjih ukrepov;
 - e) da bo prizadeta oseba prejela nasvet, naj uporabi pomoč civilnih in cerkvenopravnih svetovalcev;
 - f) da bo prizadeta oseba in njena družina zaščitena pred kakršnimkoli zastraševanjem in maščevanjem;
 - g) da bo zaščitena podoba ter zagotovljena zasebnost in zaupnost osebnih podatkov vseh vpletenih strani.
23. Vedno je treba zagotoviti domnevo nedolžnosti in treba je poskrbeti, da nič ne ogrozi ugleda osebe v preiskavi. Če ni resnih razlogov za nasprotno, jo je treba takoj obvestiti o odprti preiskavi in njenih razlogih. Spodbujati jo je treba, da izkoristi pomoč civilnih in cerkvenopravnih svetovalcev. Ponujena ji bo tudi duhovna in psihološka pomoč.

24. Ko obstajajo razlogi za domnevo, da se kazniva dejanja lahko ponovijo, je treba nemudoma sprejeti ustrezne previdnostne ukrepe v skladu z zakonom.
25. Če bo preiskava potrdila sum možnega kaznivega dejanja, ki je privedlo do odprtja primera, bo regionalni vikar nadaljeval ustrezen cerkvenopravni postopek v skladu z zakonom in bo o tem obvestil pristojne civilne organe. V nasprotnem primeru mora regionalni vikar izdati odredbo za arhiviranje spisa, ohraniti v svojem tajnem arhivu dokumentacijo, ki potrjuje izvršene ukrepe in razloge za sprejeto odločitev. Kljub temu pa bo, če je obtožena oseba klerik, četudi se je odločil primer arhivirati, obvestil Kongregacijo za nauk vere (prim. *Normae de gravioribus delictis*, čl. 6 in 16), za kar bo regionalni vikar poslal čim prej v prelatsko kurijo verodostojen izvod zapisnika preiskave in ustrezní odlok.
26. Vsaka oseba, ki je spoznana za krivo kaznivega dejanja zlorabe mladoletne ali ranljive osebe, bo odstranjena s svojih apostolskih ali pastoralnih položajev ali nalog. Kljub temu pa se ji bo ponudila ustrezna podpora za psihološko in duhovno rehabilitacijo ter za socialno reintegracijo.
27. Za konkretno uporabo teh smernic bo vsak regionalni vikar pregledal protokol svojega okrožja za varstvo mladoletnikov, pri čemer bo upošteval model protokola, priložen tem smernicam, navodila, ki jih je izdala škofovska konferenca, in veljavne državne predpise.

Rim, 22. februar 2020